

BACH-COLLEGIUM PRAHA

www.bachcollegium.cz

kostel sv. Anežky České na Spořilově
Rožtylské náměstí, Praha 4

Úterý 5. dubna 2022 v 19:30

koncert č. M49

Gabriel Fauré: Requiem

účinkují:

Václava Hájková – soprán
Jaromír Nosek – bas

Linda Sítková – varhany

Jiří Mátl – dirigent

PROGRAM:

Bedřich Antonín Wiedermann

(1883–1951)

Toccata a fuga f moll

pro varhany

Meditabor

*offertorium pro smíšený sbor a capella pro 2. neděli
postní*

Scapulis suis

*offertorium pro smíšený sbor a capella pro 1. neděli
postní*

César Franck

(1822–1890)

Prière (Modlitba)

op. 20 (FWV 32) pro varhany

Gabriel Fauré

(1845–1924)

Requiem

op. 48, pro sóla, smíšený sbor a varhany

1. Introït et Kyrie
2. Offertoire
3. Sanctus
4. Pie Jesu
5. Agnus Dei
6. Libera me
7. In paradisum

Bedřich Antonín Wiedermann (1883–1951) byl varhanní virtuos, hudební pedagog a skladatel. Varhany studoval u Josefa Kličky a skladbu u Vítězslava Nováka. Vedle výuky se věnoval aktivně koncertní činnosti i organizování hudebních akcí. Proslulé byly jeho pravidelné varhanní improvizace v klášterním kostele Emauzského opatství v Praze. Pořádal také nedělní matiné ve Smetanově síni pražského Obecního domu a později pravidelné koncerty v basilice sv. Jakuba na Starém Městě pražském. **Toccata a fuga f moll** je nápaditá virtuózní skladba, která využívá všech prostředků manuálové i pedálové techniky hry na varhany. Úvodní téma Toccaty zazní i v závěru fugy a vytváří tak hudební most této rozsáhlé kompozice.

Vedle varhanní tvorby se skladatel věnoval nejvíce hudbě vokální (množství chrámových děl, sborů zejména na duchovní texty, písní, osm kantát). Z této oblasti jsme vybrali dvě postní offertoria: **Meditabor** a **Scapulis suis**.

Pro zajímavost uvedme, že pradědeček varhanice Lindy Sítkové JUDr. Jan Sítko se s Wiedermannem přátelil, půjčovali si noty a Sítko za Wiedermanna i jednou zaskakoval na koncertě v Karlových Varech. A dědeček Jiřího Mátl, sbormistra a dirigenta Bach-Collegia Praha, Ladislav Mátl u Wiedermanna osobně studoval.

Ačkoli **César Franck** (1822–1890) pocházel z belgického Lutychu, byl považován za francouzského skladatele, protože větší část svého života žil a tvořil v Paříži. Po mnoho let byl varhaníkem v kostele Sainte Clotilde, kde hrál na jeden z nejkrásnějších nástrojů varhanáře Cavaillé-Colla. Od roku 1871 byl profesorem varhan na pařížské konzervatoři, kde mezi jeho četné studenty patřili např. Vincent d'Indy nebo Marie Renaud-Maury.

Prière (Modlitba) patří do skladatelova cyklu Šesti kusů pro velké varhany. César Franck věnoval Prière svému učiteli Françoisi Benoistovi. Modlitba není ustálená hudební forma, ale někteří francouzští skladatelé 19. století jako Saint-Saëns a Jacques Lemmens ji používali k označení skladeb podobného meditativního charakteru. Franckovu Modlitbu lze chápat spíše jako hudební ztvárnění duševního zápasu.

Toto hluboké dílo pracuje se dvěma hlavními tématy, která procházejí komplexním zpracováním jak s improvizací, tak s četnými modulacemi.

Gabriel Fauré (1845–1924) byl francouzský hudební skladatel. Narodil se jako šesté dítě svých rodičů v jihofrancouzské provincii Ariège. V devíti letech získal stipendium na Niedermeyerově hudební škole v Paříži, kde zůstal až do svých dvaceti let. Seznámil se zde také se svým celoživotním přítelem a učitelem hry na klavír, Camile Saint-Saënem. Spolu s ním a dalšími skladateli založil v roce 1871 Národní společnost pro francouzskou hudbu. Přestože často šokoval duchovní tým, že hrál v kostele operní hudbu a při bohoslužbách kouřil, působil na několika prestižních francouzských kůrech. V roce 1896 přijal místo staršího varhaníka v chrámu Madeleine a stal se učitelem skladby na pařížské konzervatoři. Později i jejím ředitelem. Ačkoliv ve stáří trpěl ztrátou sluchu, odešel na odpočinek teprve v roce 1920 a skládal až do své smrti.

Requiem d moll Gabriela Faurého je jedno z nejznámějších a nejhranějších autorových mistrovských děl a je považováno za jedno z nejlepších Requiem 19. století. Historie jeho vzniku sahá od roku 1887 až do roku 1901. Často se uvádí, že kompozice skladby byla spojena se smrtí skladatelových rodičů. Sám Fauré ale později toto spojení popřel prohlášením: „*Moje Requiem bylo složeno pro nic za nic... pro potěšení, pokud si dovolím říct!*”

První verze díla vznikla v roce 1888 a měla pouze pět částí: *Introit a Kyrie, Sanctus, Pie Jesu, Agnus Dei a In paradisum*. Byla určena šestihlasému smíšenému sboru, sólovému sopránu a poměrně skromnému orchestru s výrazně temnou barvou: dělené violy a violoncella, kontrabas, harfa, tympány a varhany. Dílo poprvé zaznělo 16. ledna 1888 v kostele Madeleine. Vypráví se, že po skončení bohoslužby proběhl mezi autorem a knězem tento dialog: „*Co je to za mši za mrtvé, kterou jste dnes zpíval?*” „*Ale, monsieur le curé, je to Requiem mého složení!*” „*Pane Fauré, nepotřebujeme nějaké další novoty; repertoár Madeleine je poměrně dost bohatý, buďte s ním spokojen a ušetřete nás svých kompozic...!*”

První kompletní verze bývá označována jako verze 1893 podle roku jejího dokončení. Přibyly dvě části do konečných sedmi: *Offertorium a Libera me*, kde byl

nově obsazen sólový baryton. Rozrostla se i orchestrace, zejména o dechové nástroje. Faurého nakladatel Hamelle však kompozici odmítl vydat kvůli její divné orchestraci (zejména chybějícím houslím) a doporučil upravit dílo pro tehdy módní velký symfonický orchestr.

Takzvaná symfonická koncertní verze vznikla až v roce 1901. Autorem orchestrace však nebyl sám skladatel, ale pravděpodobně jeho žák Jean Roger-Ducass, který měl původně zpracovat pouze klavírní výtah. Tato verze byla vydána a její popularita se rychle rozšířila po Francii, okolních zemích a později i za Atlantický oceán.

Varhanní verze vznikla až později pro potřeby provádění díla bez orchestru, zejména v menších prostorech a pro liturgické účely. Varhanní doprovod skladbě sluší a neubírá nic na její působivosti. Úpravu, kterou dnes uslyšíme zpracoval Ingo Bredenbach.

Po Faurého smrti nařídila francouzská vláda skladatelův státní pohřeb. Ten se konal 8. listopadu 1924 v kostele Madeleine a bylo při něm provedeno skladatelovo Requiem.

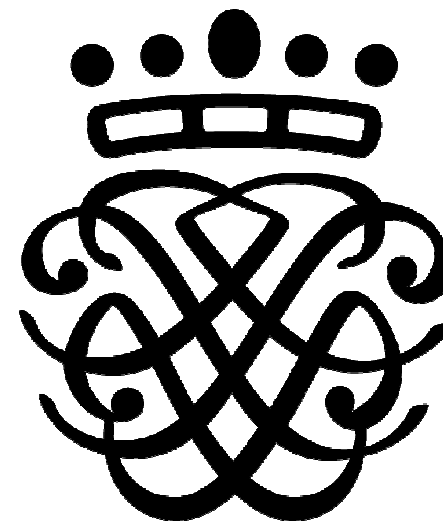
Faurého pojetí mše za zemřelé se v mnohém vymykalo tehdejšímu zvyklostem. Vynechal dramatickou část *Dies irae* (použil pouze poslední verš *Pie Jesu*), spojil *Agnus Dei* a *Lux aeternam* v jeden celek, navíc zařadil část *In Paradisum*, která se zpívá při ukládání těla do hrobu.

Faurého Requiem je dílo nevšední hudební krásy s vůní Francie, plné touhy, hlubokého citu a jemně bolestných melodií. Přes mnohé dramatické plochy působí jako celek uklidňujícím a smířlivým dojmem plným naděje.

Jiří Mátl

Děkujeme farnosti u kostela sv. Anežky České na Spořilově za vlídné přijetí a umožnění realizace koncertu.

Bach-Collegium Praha, z.s.

**Bach
Collegium
Praha**

Kostel sv. Anežky České na Spořilově
Rožtylské náměstí, Praha 4

Úterý 5. dubna 2022 v 19:30